

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 stycznia 2019 r.

Pozycja 26

POSTANOWIENIE z dnia 5 listopada 2018 r. Sygn. akt Ts 192/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący i sprawozdawca
Mariusz Muszyński
Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lipca 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez radcę prawnego i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 września 2017 r. (data nadania), M.J. (dalej: skarżący) zarzucił niezgodność:

1) art. 425 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm., obecnie Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; dalej: k.p.k.) „w zakresie, w jakim uznaje on, iż orzeczeniem sądu I instancji jest postanowienie oskarżyciela publicznego”,

2) art. 426 § 1 k.p.k. „w zakresie, w jakim sąd rozpoznający po raz pierwszy środek odwoławczy od orzeczenia oskarżyciela publicznego jest sądem odwoławczym II instancji”, z – art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdaniem skarżącego zakwestionowane przepisy k.p.k. naruszają konstytucyjną gwarancję dwuinstancyjności postępowania. Sąd rozpatrujący zażalenie na postanowienie organu śledczego o umorzeniu postępowania przygotowawczego traktowany jest bowiem jako sąd drugiej instancji, mimo że organ prowadzący postępowanie przygotowawcze nie ma atrybutów niezawisłego sądu ani nie jest sądem w rozumieniu Konstytucji. Tym samym wyłączenie nadzoru judykacyjnego sądu instancyjnie wyższego nad sądem rozpatrującym zażalenie w przedmiocie umorzenia postępowania jest sprzeczne z powołanymi w skardze wzorcami konstytucyjnymi.

2. Zarządzeniem sędziego TK z 26 kwietnia 2018 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 5 maja 2018 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi przez:

– wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy oświadczeniem jego pełnomocnika, zawartym w skardze konstytucyjnej, że jest on „pełnomocnikiem z urzędu”, a pełnomocnictwem, z którego wynika, iż został on ustanowiony pełnomocnikiem z wyboru (pkt 1);

– wskazanie, jakie wolności i prawa skarżącego wyrażone w przepisach Konstytucji wskazanych w skardze oraz w jaki sposób zostały naruszone przez art. 425 § 1 oraz art. 426 § 1 k.p.k. (pkt 2).

W sporządzonym przez pełnomocnika piśmie procesowym, wniesionym do Trybunału 10 maja 2018 r. (data nadania), skarżący wyjaśnił, że jego pełnomocnik został ustanowiony z wyboru, a informacja zawarta w skardze była omyłką pisarską, a także odniósł się do zarządzenia sędziego TK w pozostałym zakresie.

3. Postanowieniem z 17 lipca 2018 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

3.1. W pierwszej kolejności Trybunał zwrócił uwagę, że – stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (ówcześnie: Dz. U. z 2016 r. poz. 1259, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 75; dalej: ustawa skargowa) – w sprawach nieuregulowanych w tym akcie normatywnym, do postępowania toczącego się na skutek skargi stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. W myśl zaś – mającego zastosowanie w postępowaniu ze skargi na przewlekłość w odniesieniu do postępowania karnego – art. 430 § 2 k.p.k. na postanowienie wydane na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego, chyba że zostało wydane przez Sąd Najwyższy.

Trybunał stwierdził, że skarżący jako orzeczenia uprawniające go do wniesienia skargi konstytucyjnej wskazał dwa postanowienia Sądu Okręgowego w K., tj. z 28 czerwca 2017 r. (sygn. [...]) oraz z 2 sierpnia 2017 r. (sygn. [...]), które zostały wydane na podstawie art. 430 § 1 w związku z art. 429 § 2 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej i dotyczyły pozostawienia bez rozpoznania skarg na przewlekłość postępowania przed Sądem Rejonowym w K. (dalej: Sąd Rejonowy). Skarżący jednakże – mimo możliwości wynikającej z art. 430 § 2 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy skargowej – nie wniósł na nie zażaleń, a tym samym rozstrzygnięcia te nie mogły zostać uznane za ostateczne (wyczerpujące zwykły tok instancyjny). Skarżący nie legitymował się więc orzeczeniami w rozumieniu art. 53 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, co uzasadniło odmowę nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przez Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK).

3.2. Następnie Trybunał zauważył, że postanowieniami z 28 czerwca 2017 r. oraz 2 sierpnia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. – na podstawie art. 430 § 1 w związku z art. 429 § 2 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej – pozostawił bez rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania przed Sądem Rejonowym. Uwzględnivszy tę okoliczność, Trybunał stwierdził, że zaskarżone w analizowanej skardze przepisy – art. 425 § 1 oraz art. 426 § 1 k.p.k. – nie stanowiły podstawy wydanych wobec skarżącego orzeczeń ani w znaczeniu formalnym, ani materialnym. Przedmiotem orzekania przez sąd było bowiem uznanie bezprzedmiotowości skargi na przewlekłość postępowania, a nie rozstrzygnięcie władcze

o odmowie przyjęcia środka zaskarżenia na postanowienie wydane w następstwie zażalenia na umorzenie przez organ postępowania przygotowawczego. Tym samym – w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 53 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 u.o.t.p. TK oraz niezależnie od ustaleń poczynionych wcześniej – wskazane w pkt 3.1 postanowienia nie stanowiły dla skarżącego podstawy wystąpienia ze skargą konstytucyjną w przedmiocie niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów, co uzasadniło odmowę nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK.

3.3. Ponadto Trybunał uznał, że w niniejszej sprawie – wbrew wytycznym art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK – skarżący w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej poprzestał jedynie na zreferowaniu stanu faktycznego oraz przytoczeniu wybranych cytatów z orzecznictwa TK. Pomimo stosownego wezwania do usunięcia braków formalnych, m.in. w zakresie argumentacji popierającej żądanie skargi, skarżący ograniczył się do dosłownego powtórzenia fragmentu uzasadnienia skargi konstytucyjnej zawierającego cytaty z jednego z wyroków Trybunału (por. s. 11-12 uzasadnienia skargi ze s. 1-2 pisma procesowego), co skutkowało odmową nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p. TK.

3.4. Trybunał stwierdził także niedopuszczalność powołania jako wzorca kontroli art. 10 ust. 1 Konstytucji, gdyż jest to przepis o charakterze ustrojowym, z którego nie wypływają prawa lub wolności jednostki w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

3.5. Odpis postanowienia Trybunału został doręczony pełnomocnikowi skarżącego 30 lipca 2018 r.

4. W piśmie procesowym, sporządzonym przez radcę prawnego i wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 2 sierpnia 2018 r. (data nadania), skarżący złożył zażalenie na postanowienie z 17 lipca 2018 r., wnosząc o nadanie dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Zdaniem skarżącego skarga konstytucyjna czyniła bowiem zadość wymogom ustawowym.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym. Bada w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał prawidłowo stwierdził brak przesłanek do nadania skardze dalszego biegu.

3. Trybunał, odnosząc się do kwestii uzasadnienia skargi konstytucyjnej Trybunał przypomina, że wskazanie we wniosku, pytaniu prawnym lub skardze konstytucyjnej wzorca kontroli, przy respektowaniu generalnej zasady, jaką jest domniemanie konstytucyjności aktu normatywnego, bez szczegółowego odniesienia się do niego w uzasadnieniu lub lakoniczne sformułowanie zarzutu niekonstytucyjności nie może zostać uznane za „uzasadnienie [zarzutu niekonstytucyjności], z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie” w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK.

W świetle utrwalonej praktyki orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego wymóg ten należy rozumieć jako nakaz odpowiedniego udowodnienia zarzutów stawianych w kontekście każdego wskazanego wzorca kontroli (przy czym jako wzorzec należy rozumieć normę konstytucyjną, której podstawą może być jeden lub kilka powiązanych przepisów Konstytucji). Jak podkreślił Trybunał w wyroku z 19 października 2010 r. o sygn. P 10/10 (OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 78): „Przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie. Przytaczane w piśmie procesowym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące (...), lecz zawsze muszą być argumentami «nadającymi się» do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny”.

Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez skarżącego wzorców konstytucyjnych, ale i odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania ich do przedmiotu kontroli oraz przedstawienia stosownej argumentacji w tej materii. Dopóki skarżący nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazanymi wzorcami kontroli, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli.

Skarga konstytucyjna, w której podmiot inicjujący postępowanie ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że jest on zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu wszechstronnego wyjaśnienia nie będąc zarazem związanym wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (art. 69 ust. 1 u.o.t.p. TK). Nie oznacza to jednak w żadnym wypadku przerwania przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie, ciężaru dowodzenia na Trybunał. Powyższa reguła postępowania może bowiem znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy ten podmiot wykazał należyłą staranność, spełniając wszystkie ustawowe wymagania wynikające – odpowiednio – z: art. 47, art. 52 albo art. 53 u.o.t.p.TK (por. np. postanowienie TK z 26 czerwca 2013 r., sygn. P 13/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 72). Należy jednocześnie zauważyć, że związanie Trybunału granicami wniosku, pytania prawnego czy skargi konstytucyjnej powoduje, iż niedopuszczalne jest samodzielne precyzowanie przezeń, a tym bardziej uzasadnianie ogólnikowo sformułowanych zarzutów niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów, *de facto* ukierunkowanych przeciwko sposobowi rozstrzygnięcia sprawy przez sądy, „obudowanych” w sposób mało czytelny szeregiem luźnych cytatów z judykatury Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego czy Trybunału Konstytucyjnego (por. np. postanowienie TK z 17 maja 2012 r., sygn. Ts 298/10, OTK ZU nr 4/B/2012, poz. 357).

W niniejszej sprawie skarżący – jak trafnie uznał Trybunał w postanowieniu z 17 lipca 2018 r. – nie uczynił zadość wymogowi z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK. Uzasadnienie skargi – poza przytoczeniem stanu faktycznego (s. 2-4) – składa się wyłącznie z obszernych cytatów z orzecznictwa TK (zob. odpowiednio s. 5-9, 10 i 11-12), jednakże bez stosownych konkluzji i wywodów odnoszących wypowiedzi Trybunału do sprawy skarżącego.

Pomimo stosownego zarządzenia sędziego TK (wydanego w trybie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK), umożliwiającego skarżącemu usunięcie braków formalnych w warstwie argumentacyjnej skargi, nadesłane pismo procesowe ograniczyło się do dosłownego powtórzenia fragmentu jej uzasadnienia.

W związku z powyższym zasadna była odmowa nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK.

4. Odnośnie problemu niewyczerpania przez skarżącego drogi prawnej należy zauważyć, że ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze

zm.; dalej: ustawa skargowa), w sprawach w niej nieuregulowanych, do postępowania toczącego się na skutek skargi o przewlekłość postępowania nakazuje stosować odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy, tj. w postępowaniu cywilnym albo karnym. Co oczywiste, regulacje ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1904, ze zm.; dalej: k.p.k.) i ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.; dalej: k.p.c.) nie są identyczne, gdyż obie procedury mają inne podłoże prawne, realizują inne założenia i udostępniają inną paletę środków prawnych.

W powołanym przez skarżącego wyroku z 22 października 2015 r. o sygn. SK 28/14 (OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 149) Trybunał orzekł, że art. 8 ust. 2 ustawy skargowej w związku z art. 394¹ § 2 k.p.c. jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Istotą problemu podniesionego przez podmiot inicjujący tamtą sprawę był – z jednej strony – charakter skargi na przewlekłość postępowania, a z drugiej – niezaskarżalność postanowienia o oddaleniu skargi na przewlekłość postępowania cywilnego (możliwość taką wyłączał bowiem art. 394¹ § 2 k.p.c., mający zastosowanie w sprawie na mocy art. 8 ust. 2 ustawy skargowej).

Natomiast w sprawie skarżącego – toczącej się w reżimie procedury karnej – postanowienia w przedmiocie pozostawienia skarg na przewlekłość bez rozpoznania zostały wydane na podstawie art. 430 § 1 w związku z art. 429 § 2 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej. Zgodnie zaś z art. 430 § 2 k.p.k. na postanowienie wydane na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego, chyba że zostało wydane przez Sąd Najwyższy. Oznacza to, że skarżący miał możliwość skorzystania ze zwykłego środka zaskarżenia, czego nie uczynił.

W związku z powyższym, w postanowieniu z 17 lipca 2018 r., Trybunał trafnie uznał, że skarżący nie spełnił przesłanki wyczerpania drogi prawnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), a tym samym odmowa nadania skardze dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK była zasadna.

5. Co do kwestii braku związku pomiędzy art. 425 § 1 oraz art. 426 § 1 k.p.k. a wydanymi wobec skarżącego postanowieniami o pozostawieniu jego skarg na przewlekłość postępowania karnego bez rozpoznania, Trybunał zauważa, że odmowa nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK i w tym zakresie była właściwa.

Owszem, w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego sformułowano pogląd o „szerokim” rozumieniu podstawy skargi konstytucyjnej w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji; niemniej jednak kwestionowany przepis musi wykazywać jakiś (określony) związek z wydanym rozstrzygnięciem, tj. stanowić jego podstawę w sensie formalnym, materialnym lub – ewentualnie – ustrojowo-kompetencyjnym (zob. w szczególności wyrok pełnego składu TK z 24 października 2007 r., sygn. SK 7/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108). Polski ustrojodawca nie przewidział bowiem instytucji tzw. skargi powszechnej, oderwanej od konkretnego stanu faktycznego podmiotu ją wnoszącego (zob. np. postanowienie TK z 6 lipca 2005 r., sygn. SK 25/03, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 83).

W sprawie skarżącego sąd nie rozstrzygnął o odmowie przyjęcia środka zaskarżenia na postanowienia wydane w następstwie zażaleń na umorzenie przez organ dwóch postępowań przygotowawczych, a jedynie uznał skargi na przewlekłość postępowania karnego za bezprzedmiotowe. Są to ewidentnie dwa różne zagadnienia proceduralnokarne. *Ergo* – skarżący nie legitymuje się rozstrzygnięciami procesowymi o odmowie przyjęcia jego zażaleń na postanowienia o nieuwzględnieniu jego zażaleń na postanowienia funkcjonariuszy policji o umorzeniu dochodzeń, czyli orzeczeniami wydanymi na podstawie zaskarżonych przepisów. Z tego też powodu skarga nie spełniła zadość wymogowi z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

6. Wobec nie odniesienia się przez skarżącego do zagadnienia art. 10 ust. 1 Konstytucji, Trybunał ograniczył się w tym miejscu do jednoznacznego zaaprobowania podstawy odmowy także i w tym zakresie (*argumentum ex art. 69 ust. 1 u.o.t.p.TK*).

W tym stanie rzeczy – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p.TK – postanowiono jak w sentencji.